

Türkiye Cumhuriyeti ile Çekoslovakya Cumhuriyeti arasında medenî ve ticarî hususâtı kazaiyeye mütedair karşılıklı münasebat hakkında aktolunan mukavelenamenin tasdikına dair kanun

(*Resmî Gazete ile neşir ve ilânı: 9/VII/1932 - Sayı: 2145*)

No.
2051

Kabul tarihi
30 - VI - 1932

BİRİNCİ MADDE — Medenî ve ticarî hususâtı kazaiyeye mütedair karşılıklı müanasebat hakkında Çekoslovakya Hükûmetile Pragda 22 ağustos 1930 tarihinde imza edilmiş olan mukavelename kabul ve tasdik olunmuştur.

İKİNCİ MADDE — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İşbu kanunun icrasına Adliye ve Hariciye vekilleri memurdur.

3 temmuz 1932

TÜRKİYE CUMHURİYETİLE ÇEKOSLOVAKYA CUMHURİYETİ ARASINDA MEDENİ VE TİCARİ HUSUSATI KAZAIYEYE MÜTEDAIR KARŞILIKLI MÜNASEBAT HAKKINDA MUKAVELENAME

Çekoslovakya'da Türk vatandaşlarının ve Türkiyede Çekoslovak vatandaşlarının medenî ve ticarî hususatta adli himayelerile iki memleket makamâtı adliyesinin yekdiğerine ibraz etmeleri muktazi mütebakil muaveneti tanzim etmek arzusu ile hareket eden Türkiye Cumhuriyeti ve Çekoslovakya Cumhuriyeti bu hapta bir mukavele aktine karar vermişler ve murahhasları olarak,

Türkiye Reisiümhuru Hazretleri:

Hariciye vekâleti müsteşarı, birinci sınıf elçi Menemenli Numan Beycendiği;

Çekoslovakya Reisiümhuru Hazretleri:

Hariciye nezaretinde elçi ve fevkalâde murahhas, Hukuk doktoru Müsyü Pavel Wellner ile, Adliye nezaretinde Âli müşavir ve Hukuk doktoru Müsyü Antonin Koukal'ı.

Tayin etmişler, ve müşarileyhim bu baptaki salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ile usul ve kaidesine muvark buarak atideki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Birinci fasıl

Adli himaye

Madde — 1

Muamelede müsavat

1 - Âkit Devletlerden her birinin tebaası, diğerrinin arazisinde şahıslarının ve mallarının kanunî ve adli himayesi hususunda mahallî tebaa gibi muamele göreceklerdir.

2 - Bu hususta mehakime serbestçe müracaat edecekler ve mahallî tebaanın tâbi olduğu şerait ve eşkâl dahilinde dava cyliyebileceklerdir.

Kefalet ve depozitodan muafiyet

1 - Âkit Devletlerden biri tobaasından olup ta, Devletlerden biri dahilinde ikametgâhı bulunan ve diğer Devlet mehakimi huzurunda müddei veya dahil fiddava olanlardan gerek eenebi sıfatları dolayısıyla, gerek memleket dahilinde ikametgâhı veya meskeni bulunmaması dolayısıyla, her ne nam ile olursa olsun, hiç bir kefalet veya teminat akçesi talep edilemeyecektir.

2 - Aynı kaide masarifi muhakemeyi teminen müddei veya dahil fiddava olanlardan talep edilen tediyat hakkında da caridir.

Madde — 3

1 - Gerek ikineci madde ve gerek davanın ikame olunduğu memleket kanunları mucibince kefalet, teminat akçesi veya masarifi muhakeme tediyesinden muaf olan müddei veya dahili fiddava aleyhine Âkit Devletlerden birinin arazisi dahilinde sadır olan masarifi muhakeme tediyesine mahkûmiyet kararı, diğer Devletin salâhiyettar makamâtı tarafından meccanen lâzımüttenfiz olacaktır.

2 - Talep diploması tarikle veya alâkadar tarafça doğrudan doğruya salâhiyettar makama müracaat suretile yapılabilecektir.

3 - Masarifi muhakeme miktarını sonradan tesbit eden adli kararlar hakkında aynı kaide tatbik olunur.

Madde — 4

1 - Malûm olan tarafın bilâhara yapacağı müracaat müstesna olmak üzere, üçüncü maddede mezkûr masarife müteallık kararlar, tarafeyn istima olunmadan, icranın takip olunduğu memleketin kanunlarına tevfikan lâzımüttenfiz itibar olunacaktır.

2 - Temyiz talebi hakkında ittihazı karara salâhiyettar olan makam :

a) Mahkûmiyet kararının, sadır olduğu memleket kavanini mucibince, kaziyei muhkeme halini iktisap edip etmediğini,

b) Kararın fıkrai hükmiyesine, kendisinden talep vaki olan Devletin hısanında veyahut fransızça muharrer olup talep eden Devletin Diploması veya konsolosluk memuru yahut talep eden veya kendisinden talep vâki olan Devletin muhallef bir tercümanı tarafından aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir tercümenin merbut olup olmadığını, tetkik ile ictifa eyliyecektir.

3 - İkinci fıkranın (a) kısmında mevzu şartın ifası için, talep eden Devletin salâhiyettar makamının, kararın kaziyei muhkeme halini iktisap eylediğini mübeyyin bir beyannamesi kâfi gelecektir. İşbu makamın salâhiyeti, mezkûr Devletin adli idaresinin en yüksek memuru tarafından tasdik edilecektir. Mevzubahs beyanname ve tasdikname ikinci fıkranın (b) kısmında mezkûr kaideye tevfikan tercüme edilmelidir.

4 - Alâkadar tarafça aynı zamanda talep edilmesi şartıyla, ikinci fıkranın (b) kısmında mezkûr beyan, tercüme ve tasdik harçlarının miktarını tenfiz talebi hakkında ittihazı karara salâhiyettar olan makam tesbit edecektir. Bu harçlar dava masrafları olarak telâkki olunacaktır.

Madde — 5

Meccanî müzaheretü adliye

Âkit Devletlerden birinin tobaası, diğer Devletin arazisi üzerinde, tebaai mahalliye ile aynı şart dahilinde meccanî müzaheretü adliyeden müstefit olacaklardır.

Madde — 6

1 - Fakrihal vesikası, müstedimin mutat meskeni makamâtı tarafından, veya böyle bir mesken

mevcut olmadığı takdirde, halen meskeni olan mahal makamı tarafından ita edilmelidir.

2 - Müstedi, meccanî müzaheret talebinin yapıldığı memlekette ikamet etmiyorsa, fakrihal vesikası, ibraz edileceği memleketin bir siyasî veya konsolosluk memuru tarafından meccanen tasdik edilecektir.

3 - Müstedi, Âkit Devletlerden birinin arazisi dahilinde ikamet eylemediği takdirde, mensup bulunduğu Devletin salâhiyettar siyasî veya konsolosluk memuru tarafından muta bir vesika kifayet edecektir.

Madde — 7

1 - Müstedi, meccanî müzahereti adliye talebinin yapıldığı memleket dahilinde ikamet eylediği takdirde, fakrihal vesikası vermiye salâhiyettar olan makam, müstedinin mensup olduğu memleket makamından vaziyeti maliyesi hakkında lâzımgelen malûmatı alabilecektir.

2 - Meccanî müzahereti adliye talebi hakkında karar ittihazile mükellef olan makam, salâhiyeti dairesinde, kendisine verilen vesaik ve malûmatın doğruluğunu kontrol etmek vekâfi derecede tenevvür için, mütümüm malûmat istihsal eylemek hakkını muhafaza eder.

Madde - - 8

Âkit Devletlerden birinin salâhiyettar makamı tarafından müzahereti adliyeden müstefit edilen taraf, bu müzaheretten aynı davaya müteallik olarak diğer Devletin makamı adliyesi huzurunda, işbu mukavelename ahkâmına tevfikan yapılan bilûnum usule müteallik muamelâtta da müstefit olacaktır.

İkinci fasıl

Makamatı adliyenin karşılıklı muzahereti

Madde — 9

Evrakı adliye tebliği

1 - Medenî ve ticarî hususatta, Âkit Devletlerden birinin adli makamından sadır olup diğer Devletin arazisi dahilinde mukim eşhasa ait bulunan evrakın tebliği, talep eden Devletin konsolosu tarafından kendisinden talep vaki olan Devletin tayin edeceği makama tevdi edilecek talepname üzerine icra kılınacaktır. İrsal edilen varakanın sadır olduğu makamı, tarafeyn isim ve sıfatlarını, muhatapın adresini, mevzuatın varakanın mahiyetini mübeyyin olan talepname, kendisinden talep vaki olan Devletin lisanında yazılmış olacaktır. Tebliğ edilecek evrakın, dördüncü maddenin ikinci fıkrasının (B) kısmında muharrer kaideye tevfikan tasdik kılınan bir tereümesi talepnameye leffedilecektir.

2 - Kendisine talepname irsal edilen makam, tebliğ keyfiyetini müsbit veya tebliğe mâni olan hadiseyi mübeyyin vesikayı konsolosa gönderecektir. Mahal itibarile ademi salâhiyet halinde mezkûr makam talepnameyi resen salâhiyettar makama gönderecek ve derhal konsolosa malûmat verecektir.

Madde — 10

1 - Tebliğ, kendisinden talep vaki olan Devletin salâhiyettar makamı tarafından icra edilecektir. İkinci fıkrada mezkûr ahval hariç olmak üzere, işbu makam, muhatap tebellûğa hazır olduğunu beyan ettiği takdirde tebliği varakanın kendisine tevdi suretinde icra ile iktifa edebilecektir.

2 - Talep eden makamın müracaatı üzerine, tebliğ, kendisinden talep vaki olan makam tarafından, gerek bu kabil tebliğat için meri dahili mevzuatına tevfikan gerek, kendi kanunlarına münafi olmamak şartile, bir şekli mahsusta icra edilebilecektir.

Madde — 11

Tebliğin icra edilmiş olduğu, gerek muhatbın tarihli ve musaddak bir makbuzu, gerek kendisinden talep vâki olan Devlet tarafından tanzim edilip tebliğ keyfiyetinin şekli ve tarihini mübeyyin bir şahadetnamesi ile ispat edilecektir.

Madde — 12

İstinabe icrası

1 - Medenî ve ticarî hususatta Âkit Devletlerden birinin adlı makamı kendi mevzuatına tevfikan diğer Devlet salâhiyettar makamına istinabe tarikile müracaat ederek bu makamdan, havzai kazası dahilinde gerek bir tahkik muamelesinin ve gerek diğer adli muamelelerin icrasını talep edebilecektir.

2 - İstinabe varakası, talep eden Devletin konsolosu tarafından kendisinden talep vâki olan Devletin tayin edeceği makama tevdi edilecektir. İşbu varakaya kendisinden talep vâki olan Devletin lisanında yazılıp talep eden Devletin bir siyasî veya konsolosluk memuru tarafından, yahut talep eden veya kendisinden talep vâki olan Devletin muhalef bir tercümanı tarafından aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir tercüme raptedilecektir.

3 - İstinabe varakasının irsal kılındığı makam, istinabenin icrasını veya icrasına mâni olan hâdisesi mübeyyin vesikayı konsolosa gönderecektir. Mahal itibarile ademi salâhiyet halinde mezkûr makam istinabe varakasını resen salâhiyettar makama gönderecek ve derhal konsolosa malûmat verecektir.

Madde — 13

1 - İstinabenin gönderildiği adli makam, istinabenin icrası için, kendi memleketi makamının istinabelerin icrasında tatbik ettiği aynı müeyyideleri kullanmaya mecbur olacaktır. Davaya halinde bulunan tarafeynin şahsen icabet etmesi matlûp olduğu zaman bu müeyyidelerin tatbiki mecburî olmayacaktır.

2 - Takip edilecek usule gelince, kendisinden talep vâki olan makam istinabenin icrasında kendi memleketinin kanunlarını tatbik edecektir; maamafih, talep eden Devletin, hususî bir şekil tatbikını istihdaf eden arzusu, bu şekil, kendisinden talep vâki olan Devletin kavaninile mugayir olmamak şartile, isaf edilecektir.

3 - Alâkadar tarafın hazır bulunabilmesi için, istinabenin icra edileceği tarih ve mahal, arzu ettiği takdirde, talep eden makama bildirilecektir.

Madde — 14

Konsolos tarafından talep edilen bir tebliğin veya konsolos tarafından gönderilen bir istinabenin icrasında dolayı zuhur edebilecek olan bilecümle müşküât diploması tarikile halledilecektir.

Madde — 15

Evrakı adliye tebliğinin veya istinabe icrasının reddi

Şayet bir Devlet arazisi üzerinde vukubulacak bir tebliğ veya bir istinabe icrasını, hukuku hükümlerine, emniyetine veya intizamı âmmeğe hâlel getirecek mahiyette bulursa, bu tebliğin veya istinabenin icrasını reddedebilir. Bundan maada, bir istinabenin icrası, evrakın mevsukiyeti tebeyyün etmediği, veya kendisinden talep vâki olan Devletin arazisinde bu istinabenin icrası kuvvei adliyenin salâhiyeti dahilinde bulunmadığı takdirde de reddedilebilir.

Evrakı adliye tebliği ve istinabe icrası masrafları

1 - Tebliğat ve istinabe icrası her hangi bir mahiyette hiç bir masraf veya resim tediyesine mahal vermiyecektir.

2 - Maamafih, kendisinden talep vaki olan Devlet şahitlere veya ehli hibrelere verilen tazminatın, ve şahitlerin tavan isbatı vücut etmemeleri halinde icap eden memur müdahalesi masrafının, veyahut evrakı adliye tebliğatının veya istinabe varakalarının bir şekli mahsusta icrasından mütevellit masrafların talep eden Devletten iadesini istemek hakkını haiz olacaktır.

Sefaret ve konsolosluk memurları tarafından evrakı adliye tebliği ve istinabe icrası

1 - Âkit Devletlerin her birinin, diğer Devletin arazisinde bulunan tebaasma doğrudan doğruya ve kuvvei cebriye istimal etmeden, siyasi veyahut konsolosluk memurları vasıtasile tebliğat icrasına hakkı vardır.

2 - İstinabe icrası için de aynı ahkâm muteberdir.

3 - İşbu maddenin tatbikında müşkîlât zuhur ettiği takdirde mukavelenin 9 uncu ve 12 nci maddeleri mucebince hareket edilecektir.

Hukukî malûmat ve kanun ahkâmının tasdiki

Her Âkit taraf, diğer tarafın bir adli makâmının, diplomasi tarikile tevdi ettiği talepname üzerine, kendi arazisi dahilinde meri kanunların metnini, ve icabı halinde, lâzımgelen diğer herhangi bir hukukî malûmatı verecektir. Talepname, hakkında malûmat ita edilecek olan hukukî meseleyi tasrih edecektir.

Üçüncü fasıl

Nihâî ahkâm

1 - İşbu mukavele tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün olan en kısa müddet zarfında Ankarada teati edilecektir.

2 - Mukavele, tasdiknamelerin teatisinden üç ay sonra mevki meriyete gierek ve Âkit Devletlerden biri veya diğeri tarafından feshedilebilecektir; maamafih mukavele feshedildiği gündən itibaren altı ay müddetle mevki meriyette kalacaktır.

Yukarıdaki ifadate tasdiklan murahasalar işbu mukavelenameyi imza etmişlerdir.

Pragda iki nüsha olarak bin dokuz yüz otuz senesi ağustosunun yirmi ikinci günü tanzim kılınmıştır.

M. Numan

Pavel Wellner

Antonin Koukol

İMZA PROTOKOLU

Aşağıda vaziülümza murahhaslar Türkiye Cümhuriyetile Çekoslovakya Cümhuriyeti arasında medenî ve ticarî hususatr kazaiyede karşılıklı münasebata dair bu günkü tarihli mukavelenin imza sına tevessül ettikleri esnada şu hükmü kararlaştırmışlardır:

Evrakı Adliye tasdikı muamelesinin ilgasının, müfit görüldüğü takdirde, iki Hükümet arasında hususî bir mukavele mevzuunu teşkil edebileceğini kararlaştırmak hususunda tarafeyn mutabık kalmışlardır.

Diğer taraftan Âkitlerden birinin arazisinde tanzim olunan evrakı resmîyenin kuvvei müsbitesinin diğer taraf arazisinde, bu evrakın tanzim edildiği Devletin kavanini mucibince takdir edileceğini, ancak işbu kuvvetin, muamelenin cereyan ettiği taraf kanunlarına muayyen hududu geçmeyeceğini iki taraf kararlaştırmışlardır.

İki nüsha olarak Pragda bin dokuz yüz otuz senesi ağustosunun yirmi ikinci günü tanzim kılınmıştır.

M. Nnma

*Pavel Vellner
Antonin Koukal*

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	30 - VI - 1932 ve 1/375
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	3 - VII - 1932 ve 1/497
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların ill ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 8 248 9 416,430,433,434:437